

სვტორ-შემდგენელი
თამაზ შატერდლიძე

თანამედროვე ერმანია

ზექსიკონი

თამაზ მჭედლიძე
თანამედროვე
გერმანია. ლექსიკონი

«Издательские решения»

მჭედლიძე მ.

მანამედროვე ბერმანია. ლექსიკონი / მ. მჭედლიძე —
«Издательские решения»,

ISBN 978-5-44-901561-7

წინამდებარე ლექსიკონი «მანამედროვე ბერმანია» მოიცავს 2730 ტერმინს, რომლებიც ასახავენ ომისშემდგომი ბერმანიის ცხოვრებას. ბერმანული ტერმინები განმარტებულია ქართულ ენაზე. სტატიების თემატიკა მრავალფეროვანია: გეოგრაფია, ისტორია, ხელოვნება, კულტურა, პოლიტიკური ცხოვრება, სახალხო და რელიგიური დღესასწაულები, გერმანული სამზარეულოს კერძები და ა. შ. წიგნი გამართულია მთავრული ასოებით, რომლებითაც იწყება წერტილის შემდეგ ახალი წინადადება და აგრეთვე პირადი და საკუთარი სახელები.

ISBN 978-5-44-901561-7

© მჭედლიძე მ.
© Издательские решения

Содержание

წინასიტყვაობა	7
ლექსიკონი	8
A	8
B	17
Конец ознакомительного фрагмента.	25

მანამედროვე ბერმანია ლექსიკონი

პეტორ-შემდგენელი მამამ მჭედლიძე

ISBN 978-5-4490-1561-7

Создано в интеллектуальной издательской системе Ridero

შედაჩემის
ნათელ ხსოვნას

ჟერმანული ანბანი			ქართული ანბანი				
Aa	Jj	Ss	ჩა	იო	ტრ	ყუ	უსკ
Bb	Kk	Tt	ყბ	ღკ	სს	ხჩ	ჟჟ
Cc	Ll	Uu	უგ	ზღ	ჟტ	ცც	
Dd	Mm	Vv	ძდ	ბმ	ყვ	ბბ	
Ee	Nn	Ww	უე	ჩნ	ოუ	წწ	
Ff	Oo	Xx	უფ	აღ	ფფ	წწ	
Gg	Pp	Yy	ზზ	ოო	ჩქ	ღღ	
Hh	Qq	Zz	ბზ	უპ	იღ	ყყ	
Ii	Rr	წ	ტთ	ყუ	ყყ	ჩჩ	

Wir Deutschen fürchten Gott,
aber sonst nichts in der Welt!

Otto von Bismark

ჩვენ, გერმანელებს, გვეშინია იმერთის,
და მეტი არაფრის!

ოტო ფონ ჯიხმარკი

წინასიტყვაობა

წინამდებარე ლექსიკონი «მანამდროვე ბერძანია» მოიცავს 2730 გერმინს, რომლებიც ასახავენ ომისშემდგომი ბერძანის ცხოვრებას. ბერძნული გერმინები განმარტებულია ქართულ ენაზე. სტატიების თემატიკა მრავალფეროვანია: გეოგრაფია, ისტორია, ხელოვნება, კულტურა, პოლიტიკური ცხოვრება, სახალხო და რელიგიური დღესასწაულები, გერმანული სამზარეულოს კერძები და ა. შ. ლექსიკონის დანართში მოცემულია საინტერესო და სასარგებლო ცნობები ბერძანიაზე: ქვეყნის ომისშემდგომი ისტორიის უმნიშვნელოვანესი თარიღები, მანძილი ქალაქებს შორის, დიდი ქალაქების მოსახლეობის რაოდენობა, ცნობები ფედერალურ მხარეებზე და მრავალი სხვა. წიგნის ბოლოში მოცემულია გერმინების ანბანური მაჩვენებელი, ილუსტრაციების და გამოყენებული ლიტერატურის ნუსხები.

წიგნი გამართულია მთავრული ასოებით, რომლებითაც იწყება წერტილის შემდეგ ახალი წინადადება და აგრეთვე პირადი და საკუთარი სახელები. ეს წესი მოქმედებს სხვა ევროპულ დამწერლობებში და მე—19 საუკუნის მეორე ნახევრამდე ფართოდ იყო ხმარებაში ქართულშიც

ლექსიკონი

A

Aachen (აახენი) – ქალაქი ჩრდილოეთ რაინ–შესტალიის მხარეში; ადმინისტრაციული ოლქის ცენტრი; ბალნეოლოგიური კურორტი, სატრანსპორტო კვანძი, 243 ათასი მაცხოვრებელი; განვითარებულია ლითონდამამუშავებელი, ქიმიური და მსუბუქი მრეწველობა; შემორჩენილია კარლოს ლიდის რეზიდენციის ნარჩენები სასახლის კაპელით (786—798 წწ.); ქალაქში გარდებოდა ბერმანიის იმპერატორების გვირგვინის დადგმა (936—1531 წწ.), მე—19—20 სს. კი გარდებოდა საერთაშორისო კონფერენციები; ქალაქში არის პრესის საერთაშორისო მუზეუმი (Internationales Zeitungsmuseum), კომპიუტერების მუზეუმი (Computer-museum).

Aachener Printe (აახენის თაფლის პური) – საშობაო ხორაგი: მოგრძო ფორმის თაფლის პური, უხვად შეკაშპული სუნელით.

Aalen VfR («აალენ ვშრ») – ბერმანიის ჩემპიონატის რეგიონალურ ლიგა «სამხრეთის» საფეხბურთო კლუბი.

ABC-Abwehrtruppe (ქიმიური თავდაცვის ნაწილები) – ბუნდესვერის სახმელეთო ჯარების ნაწილები.

Abc-Schutze – პირველკლასელი.

Abendgymnasium (საღამოს გიმნაზია) – სოზაგადსაგანმანათლებლო სკოლა, რომელიც იძლევა შესაძლებლობას სამი—ექვსი წლის განმავლობაში საგიმნაზიო კურსის გამოცდების ჩაბარებას და უმაღლეს სასწავლებელში ჩარიცხვის უფლების მოპოვებას.

ამისშემდგომი ღერმანიის უმნიშვნელოვანესი თარიღები	
1945 წ. 8 მაისი	– ღერმანიის კაპიტულაცია.
1945 წ. აგვისტო	– შოტსდამის კონფერენციის გადაწყვეტილებით ღერმანია გაიყო ოთხ ზონად.
1945 წ. ნოემბერი–1946 წ. ოქტომბერი	– ჩეხოსლოვაკიის პროცესი.
1948 წ. ივნისი	– ღერმანიის საბჭოთა ბლოკადის დახაწვის; ამერიკული საჰაერო ხიდი.
1949 წ. 23 მაისი	– ღმრ შექმნა.
1949 წ. 7 ოქტომბერი	– ღმრ შექმნა.
1950 წ.	– ღმრ შესვლა ეკონომიური ურთიერთდახმარების საბჭოში.
1953 წ. 17 ივნისი	– ღმრ-ის მუშების აჯანყება; აჯანყების ჩახშობა საბჭოთა ჯარის მიერ.
1955 წ.	– ღმრ შესვლა ნატო-ში.
1961 წ. 13 აგვისტო	– ღერმანიის კედლის აღმართვა.
1969 წ. 21 ოქტომბერი	– ხელისუფლების სათავეში სოციალ-დემოკრატების მოსვლა ზილი ღრანდტის ხელმძღვანელობით.
1971 წ. 3 სექტემბერი	– სამთა ხელშეკრულება, რომლებიც აძლევდა ღმრ-ის მოქალაქეებს ღმრ-ის მონახულებას.
1973 წ.	– ღმრ და ღმრ მიიღეს ეკონომიური.
1982 წ.	– ღრისტიან-დემოკრატიული კავშირის დაბრუნება ხელისუფლების სათავეში 'სეღმუტ ღოლის გამარჯვების შედეგად.
1989 წ. ნოემბერი	– ღერმანიის კედლის დაცემა.
1990 წ. ბოლო	– ორივე ღერმანიის პოლიტიკური და ეკონომიური გაერთიანება.
1993 წ.	– ღარლსრუეში ღონსტიტუციური სასამართლოს გადაწყვეტილებით გერმანელ ღარისკაცებს ეძლევათ მონაწილეობის მიღების ნებართვა ეკონომიური ღონსიაში.
1994 წ. 16 ოქტომბერი	– ღმრ-ის გამარჯვება საპარლამენტო არჩევნებში; 'სეღმუტ ღოლი, რომელიც 12 წლის განმავლობაში იყო კანცლერი, რჩება ამ პოსტზე.
1995 წ.	– ღენგენის ხელშეკრულების ხელმოწერა ღერმანიის, საფრანგეთის, 'სპანეთის, 'სორტუგალიის, 'ყელვის, 'სოლანდიის და 'ხეშეხმუტის მიერ.

Abendschule – საღამოს სოზაგადსაგანმანათლებლო სკოლა მომუშავეთათვის.

Abgeordnetenhaus, Abgeordnetenversammlung (დეპუტატების პალატა) – ბერლინის პარლამენტის სახელწოდება; ახორციელებს საკანონმდებლო ხელისუფლებას; ირჩევენ ოთხი წლით.

Abitur – გამოსაშვები გამოცდები საშუალო სკოლაში, რომლის წარმატებული ჩაბარება იძლევა უმაღლეს სასწავლებელში სწავლის გაგრძელების უფლებას.

Abteiberg (აბტაიბერგი) – სახვითი ხელოვნების მუზეუმი ქ. მონხენგლადბახში (ჩრდილოეთ რაინ–ვესტფალიის მხარე); შეიცავს ავანგარდის მდიდარ კოლექციას.

Ackerbürger (მოქალაქე-მიწათმოქმედი) – პაგარა ქალაქში მიწათმოქმედებით დასაქმებული მოქალაქე.

ADAC («აღეასე») – სრულიადგერმანული საავტომობილო კლუბი.

ADAC-Motorwelt («აღეასე მოტორველტ») – სრულიადგერმანული საავტომობილო კლუბის ჟურნალი.

Adam Opel AG («ადამ ოპელ აბ») – 1862 წ. ა. ოპელის მიერ ქ. რუსელჰაიმში დაარსებული საკერი მანქანების და ველოსიპედების წარმოების ფირმა; 1899 წლიდან – საავტომობილო კონცერნი; 1929 წლიდან ეკუთვნის ამერიკულ კორპორაცია «ჯენერალ მოტორსს».

Adenauer Konrad (ადენაუერი კონრად, 1876—1967 წწ.) – ბერმანიის ფედერალური კანცლერი 1949—1963 წწ.; 1946—1966 წწ. – ქპ თაჯდომარე; მის სახელთანაა დაკავშირებული ქვეყნის ეკონომიური აღორძინება მეორე მსოფლიო ომის შემდეგ.

Adenauer-Ära («ადენაუერის ერა») – ბერმანიის ისტორიის პერიოდი (1949—1963 წწ.), როდესაც მთავრობის სათავეში იდგა კონრად ადენაუერი.

Adidas AG («ადიდას აბ») (ფირმის დამაარსებელის სახელიდან **Adi Dassler**) – 1920 წ. დაარსებული სამრეწველო კომპანია, რომელიც უშვებს სპორტულ ტანსაცმელს, ფეხსაცმელს, ინვენტარს; აქვს 8 საწარმო ბერმანიაში და 25 ფირმა მსოფლიოს სხვადასხვა ქვეყანაში.

Adler («ადლერ») – საბეჭდი მანქანის მარკა, რომელიც გამოდიოდა ქ. მაინის შრანკფურტში.

Adler-Werke («ადლერ-ვერკე») – საბეჭდი მანქანების ქარხანა, დაარსებული 1880 წ. ქ. მაინის შრანკფურტში; 90—ან წლებში შეუერთდა ფირმა Triumph—ს.

ჟერმანიის კანცლერები			
ჩრდილოგერმანული ჰავეშიტი			
თმარ. წლ.	სახელი	პარტ.	სიგ. წლ.
1867-1871	ოტო ფონ ჰისმარკი (Otto von Bismarck)		1815-1898
ჟერმანიის იმპერია			
თმარ. წლ.	სახელი	პარტია	სიგ. წლ.
1871-1890	ოტო ფონ ჰისმარკი (Otto von Bismarck)		1815-1898
1890-1894	ლეო ფონ ჰაპრივი (Leo von Caprivi)		1831-1899
1894-1900	ჰლოდვიგ ჰოლენდოფი (Chlodwig Hohenlohe)		1819-1901
1900-1909	ჰერნჰარდ ფონ ჰილოვი (Bernhard von Bülow)		1849-1929
1909-1917	თეობალდ ფონ ჰეთმან-ჰოლვეგი (Theobald von Bethmann Hollweg)		1856-1921
1917-1917	გეორგ მიხაელისი (Georg Michaelis)		1857-1936
1917-1918	გეორგ ფონ ჰერტლინგი (Georg von Hertling)		1843-1919
1918-1918	მაქსიმილიან ჰადენელი (Maximilian Prinz von Baden)		1867-1929

Admiral (ადმირალი) – უმაღლესი წოდება ბუნდესვერის სამღვაო ძალებში.

Admiralapotheke (ადმირალ–ფარმაცეფტი) – ადმირალის წოდება ბუნდესვერის სამედიცინო–სანიტარულ სამსახურში; შეესაბამება ფლოგილის ადმირალის წოდებას.

Admiralarzt (ადმირალ–ექიმი) – ადმირალის წოდება ბუნდესვერის სამედიცინო–სანიტარულ სამსახურში; შეესაბამება ფლოგილის ადმირალის წოდებას.

Admiraloberstabsarzt (ადმირალ–უფროსი მგაბს–ექიმი) – ადმირალის წოდება ბუნდესვერის სამედიცინო–სანიტარულ სამსახურში; შეესაბამება ვიცე–ადმირალის წოდებას.

Admiralstabsarzt (ადმირალ—შტაბს—ექიმი) – ადმირალის წოდება ბუნდესვერის სამედიცინო—სანიტარულ სამსახურში; შეესაბამება კონგრ—ადმირალის წოდებას.

ADN (სააგენტო პენ) – *იხ.* Allgemeiner Deutscher Nachrichtendienst.

Advent (ადვენტი) – საშობაო დღესასწაულის წინა დრო, რომელიც იწყება 26 ნოემბრის შემდეგ პირველ კვირას და გრძელდება 4 კვირა შობამდე; დღესასწაულის მოახლოებისას ადვენტის ყოველი შემდეგი კვირის მნიშვნელობა და ფასეულობა იზრდება.

Adventkranz (წინასაშობაო გვირგვინი) – გვირგვინი ნაძვის ხის ტოტებისგან ოთხი სანთლით, რომელსაც დგავენ მაგიდაზე ან ჰკიდებენ სახლის შესასვლელს ზემოთ.

Adventskalender – წინასაშობაო საბავშვო კალენდარი, რომელზედაც ყოველ დღე, დაწყებული 1 დეკემბრიდან, იხსნება თითო სარკმელი; ღია სარკმელში ბავშვი ხედავს საჩუქარს, რომლის მიღებაც მას სურს.

AEG (აემ) – *იხ.* Allgemeine Elektrizitäts-Gesellschaft.

AEG-Telefunken («აემ—ტელეფუნკენი») – *იხ.* Allgemeine Elektrizitäts-Gesellschaft AEG-Telefunken.

AGF – *იხ.* Arbeitsgemeinschaft der Großforschungseinrichtungen.

Agfa / AGFA («აგფა» / «აბჟა») – *იხ.* Aktiengesellschaft für Anilin-produktion.

Agfa AG («აგფა აბ») – 1956 წ. ქ. ლევერკუზენში დაარსებული ფოტო— და კინომასალების წარმოების უდიდესი ფირმა; 1964 წელს გაერთიანდა ბელგიურ კონცერნ «ბეფერგ»-თან.

Agfa-Gevaert AG («აგფა—ბეფერგ აბ») – ფოტო— და კინომასალების წარმოების გერმანულ—ბელგიური კონცერნი; წარმოიშვა 1964 წ. გერმანულ ფირმა «აგფა აბ» და ბელგიურ კონცერნ «ბეფერგის» გაერთიანების შედეგად.

Ahlen LR («აჰლენ ლრ») – ბუნდესლიგის მეორე დივიზიონის საფეხბურთო კლუბი.

ჩამომავლის რესპუბლიკა			
თმარ. წლ.	სახელი	პარტია	სივ. წლ.
1918-1919	ფრიდრიხ შებტი (Friedrich Ebert)	უსპ	1871-1925
1919-1919	ფილიპ შაიდემანი (Philipp Scheidemann)	უსპ	1865-1939
1919-1920	გუსტავ ჰაუერი (Gustav Bauer)	უსპ	1870-1944
1920-1920	ჰერმან შიულერი (Hermann Müller)	უსპ	1876-1931
1920-1921	კონსტანტინ ფერენბახი (Konstantin Fehrenbach)	ცს	1852-1926
1921-1922	იოზეფ ვირტი (Josef Wirth)	ცს	1879-1956
1922-1923	ვილჰელმ კუნო (Wilhelm Cuno)	ოპარტ.	1876-1933
1923-1923	გუსტავ შტრესემანი (Gustav Stresemann)	უსპ	1878-1929
1923-1925	ვილჰელმ მარქსი (Wilhelm Marx)	ცს	1863-1946
1925-1926	ჰანს ლუთერი (Hans Luther)	ოპარტ.	1879-1960
1926-1928	ვილჰელმ მარქსი (Wilhelm Marx)	ცს	1863-1946
1928-1930	ჰერმან შიულერი (Hermann Müller)	უსპ	1876-1931
1930-1932	ჰაინრიხ ბრინინგი (Heinrich Brüning)	ცს	1885-1970
1932-1932	ფრანც ფონ პაპენი (Franz von Papen)	ცს	1879-1969
1932-1933	კურტ ფონ შლაიხერი (Kurt von Schleicher)	ოპარტ.	1871-1925

Aim – მთის ალპური საძოვარი.

Akademiker – უმაღლესი საუნივერსიტეტო განათლების მქონე ადამიანი.

Akademischer Beifall (აკადემიური ტამის დაკვრა) – სტუდენტების მიერ მოხრილი თითებით მაგიდაზე კაკუნი ლექციის, პროფესორის გამოსვლის ან მეცნიერული მოხსენების მოწონების ნიშნად.

Aktiengesellschaft für Anilinpro- duktion (Agfa) («აქციონგებელშაფტ ფიარ ანილინპროდუქციონ» («აგფა»)) – 1883 წ. დაარსებული ანილინის პროდუქციის წარმოების აქციონერული საზოგადოება; 1925—1945 წწ. «მზ შარბენინდუსტრი აბ» —ს შემადგენლობაში; 1956 წ. დაარსდა ხელახლად სახელწოდებით «აგფა აბ».

Aktivisten der ersten Stunde («პირველი საათის აქტივისტები») – ბერმანიის ოკუპაციის საბჭოთა მონაში ნაცისტური რეჟიმის შედეგების აღმოფხვრის და ნორმალური ცხოვრების აღდგენის ინიციატორები ომის დამთავრების შემდეგ პირველ დღეებში.

Albertinum (ალბერტინუმი) – მუზეუმი ქ. ლრემდენში, რომელიც აგარებს მისი დამაარსებლის, საქსონიის მეფის ალბერტ საქსონელის სახელს; მუზეუმის შენობა აგებულია 1884—1887 წწ.; ახალი ოსტაგების გაღერებაში წარმოდგენილია 19—20 სს. ფერწერა.

Alemannia Aachen TSV («ალემანია აახენ ტსშ») – ბუნდესლიგის მეორე დივიზიონის საფეხბურთო კლუბი.

Alex m (ალექსი) – ბერლინის მოედნის ალექსანდერპლატცის მოგადსახმარი სახელწოდება.

Alexanderplatz, სალ. **Alex** (ალექსანდერპლატცი, ალექსი) – მოედანი ბერლინის ცენტრში, რომელმაც მიიღო თავისი სახელწოდება 1805 წ. რუსეთის იმპერატორს ალექსანდრე I ბერლინში ვიზიტის შედეგად.

Alexander-von-Humboldt-Stiftung (ალექსანდერ ფონ ჰუმბოლდტის ფონდი) – ფონდი, შექმნილი ბერმანიაში უცხოელი მეცნიერების და გერმანელების სამღვარგარეთ ყოფნის ორგანიზაციის მიზნით, დაფინანსებული «ბერმანული მეცნიერების ფონდების დამაარსებლების კავშირის» მიერ; სახელდება ბუნებისმეტყველ ალექსანდერ ფონ ჰუმბოლდტის სახელით.

Aller (ალერი) – მდინარე ბერმანიაში, მდინარე ჰემერის მარჯვენა შენაკადი.

Allerheiligen (ყოვლადწმინდის ღვ) – კათოლიკური ღვთაწაული, წინაპრების ხსოვნის ღვ; 1 ნოემბერი.

Allerseelen (ყოვლადსულის ღვ) – კათოლიკური ღვთაწაული, ბარდაცვლილების ხსოვნის ღვ; 2 ან 3 ნოემბერი, თუ 2 ნოემბერი კვირა ღვთა.

ტესამე რადხი			
ტმარ. წლ.	სახელი	ჰარტია	სივ. წლ.
1933-1945	ჰდოლფ ჰიტლერი (Adolf Hitler)	ჰნსტუ	1889-1945
1945-1945	ჰაულ ნოზეფ ჰებელსი (Paul Joseph Goebbels)	ჰნსტუ	1897-1945
1945-1945	ნოჰან შვერინ ფონ ჰროზიგი (Johann Schwerin von Krosigk)	კპარტ.	1887-1977

ჰერმანიის ფედერალური პრეზიდენტები			
ტმარ. წლ.	სახელი	ჰარტია	სივ. წლ.
1949-1959	თეოდორ ჰოესი (Theodor Heuss)	ჩავწუ	1884-1963
1959-1969	ჰაინრიხ ჰებეკე (Heinrich Lübke)	ჩწჰ	1894-1972
1969-1974	ჰუსტავ ჰაინემანი (Gustaw Heinemann)	ჰსწუ	1899-1976
1974-1979	ჰალტერ შეელი (Walter Scheel)	ჩავწუ	1919
1979-1984	ჰარლ ჰარსტენსი (Karl Carstens)	ჩწჰ	1914-1992
1984-1994	რიხარდ ფონ ჰაიცზეკერი (Richard von Weizsäcker)	ჩწჰ	1920
1994-1999	რომან ჰერცოგი (Roman Herzog)	ჩწჰ	1934
1999-2004	ნოჰანეს რაუ (Johannes Rau)	ჰსწუ	1931-2006
2004-2009	ჰორსტ კოლერი (Horst Köhler)	ჩწჰ	1943

Allgäu (ალგოა) – მხარე ბავარიის ალპებში ბოლენის გბის და მდინარე გეხს შორის; განვითარებულია სარძევე მეურნეობა, საფეიქრო მრეწველობა, ტურიზმი; ქალაქები იმენშტადტი, ობერსდორფი (სამთოკლიმატური კურორტი), მონტჰოფენი.

Allgäuer Alpen (ალგოას ალპები) – მთები ბერმანიასა და ავსტრიაში.

Allgemeine Elektrizitäts-Gesellschaft (AEG) («აღგემაფნე ელექტრიციტეტს-გეგელშაფტ» / «ელექტრობის საყოველთაო სამოგადოება» (აგმ) – ერთერთი უმსხვილესი ელექტროტექნიკური კონცერნი, დაარსებული 1883 წ. ბერლინში მშილ რაგენაუს მიერ.

Allgemeine Elektrizitäts-Gesellschaft AEG-Telefunken («აღგემაფნე ელექტრიციტეტს-გეგელშაფტ აგმ-ტელეფუნკენ») – ერთერთი უმსხვილესი ელექტროტექნიკური კონცერნი

(მაინის შრანკფურტი); შექმნილია 1968 წ. კონცერნების «აპზ» და «ტელეფუნკენ ჰმპზ» შეერთების შედეგად.

Allgemeine Nahrungs- und Genußmittelausstellung (ANUGA) (სამრეწველო საქონლის და გემოვნების მრეწველობის ნაწარმის საზოგადო გამოფენა (ანშპა) – ყოველწლიური საერთაშორისო გამოფენა ძოლნში.

Allgemeiner Deutscher Nachrichtendienst (ADN) (ბლგემაინერ ღოჲერ ნახრიხტენდინსგ (აღნ) – 1946 წ. აღმოსავლეთ ბერლინში შექმნილი საინფორმაციო სააგენტო; 1990 წ. ბერმანიის გაერთიანების შემდეგ მას შეუერთდა ბზრ «ღოჲერ დეჰეშენ—დინსგ».

Allgemeiner Studentenausschuss (ASTA) (საერთო სტუდენტური კომიტეტი) – ბერმანიის უმაღლესი სასწავლებლების სტუდენტური თვითმმართველობის აღმასრულებელი ორგანო.

Alliierter Kontrollrat für Deutschland (საკონგროლო საბჭო ბერმანიაში) – უმაღლესი საკონგროლო ორგანო ბერმანიის საოკუპაციო ზონებში მის უპირობო კაპიტულაციის შემდეგ; შექმნილია ბერლინში ღალგის კონფერენციის გადაწყვეტილების თანახმად; შეწყვიტა მოქმედება 1948 წ. 20 მარგს.

Allianz Arena (ალიანც—არენა) – საფეხბურთო კლუბ «ბაჲერნ მუნხენის» სტადიონი. აშენებულია 2008 წ.

Alpen (ალპები) – სამთო სისტემა ღასავლეთ ევროპაში (შვეიცარია, ავსტრია, ბერმანია, იტალია).

Alpenvortand (ალპებისწინი) – ქელები, რომლებიც გარს ერტყმის ალპების მთის მასივებს (შვეიცარია, ავსტრია, ბერმანია).

Alpha-Jet («ბლჲა—ჯეტი») – ბუნდესვერის შეიარაღებაში მყოფი ტაქტიკური მხარდაჭერის თვითმფრინავის სახელწოდება; საავიაციო კონცერნ «ღორნჲე ჰმპზ» —ს წარმოება.

Alte Fritz (ბებერი ჴრიცი) – პრუსიის მეფის ჴრიდრიხ II მეგსახელი.

ღერმანიის ფედერალური კანცლერები			
მმარ. წლ.	სახელი	წარტია	ს ი გ . წლ.
1949—1963	ჲონრად ჲდენაუერი (Konrad Adenauer)	ჲზჲ	1876—1967
1963—1966	ზიუდვიგ ჴრჲარდი (Ludwig Erhard)	ჲზჲ	1897—1977
1966—1969	ჲურტ ჲიზინგერი (Kurt Kiesinger)	ჲზჲ	1904—1988
1969—1974	ზილი ჲრანდტი (Willy Brandt)	ღსზუ	1913—1992
1974—1982	ზელმუტ შმიდტი (Helmut Schmidt)	ღსზუ	1918
1982—1998	ზელმუტ ჲილი (Helmut Kohl)	ჲზჲ	1930
1998—2005	ღერჲარდ შრდიდერი (Gerhard Schröder)	ღსზუ	1944
2005—2009	ზნგელა შერკელი (Angela Merkel)	ჲზჲ	1954

Alte Mainbrücke (ძველი ხიდი მაინზე) – ქ. ჴაურცბურგის ერთერთი ყველაზე ძველი ხიდი, რომელიც აერთებს ციხესიმაგრეს ქალაქის ცანტრთან; აშენებულია 8 ს., თანამედროვე სახე კი მიიღო 18—19 სს.; ხიდის გასწვრივ ღგას წმინდანების ქანდაკებები ბაროკოს სტილში.

Altenburg (ალტენბურგი) – ქალაქი ჲაურინგიაში; 48 ათასი მაცხოვრებელი; ცნობილია სათამაშო კარტების წარმოებით და მათი მუზეუმით.

Alte Oper («ძველი ოპერა») – თეატრი მაინის შრანკფურტში; შენობა ნეორენესანსის სტილში; ამჲამად მასში გარდება კონგრესები.

Alte Pinakothek (ძველი პინაკოთეკა) – მხატვრული მუზეუმი მუნხენში; შენობა ვენეციური რენესანსის სტილში აშენებულია არქიტექტორ ლეო ფონ პლენცის პროექტით; მასში ინახება 1400 მხატვრის 9000 სურათი, შაქმნილი მე—18 საუკუნემდე; მათ შორის არის ლეონარდო და პინჩის «მადონა ჩვილით», ალბრეხტ ალგლორფერის «ბლექსანდრე მაკედონელის ბრძოლა ლარიოსთან», იტალიელი ოსტატების გილოები.

Alter Gottfried (ბებერი ბოგტფრიდი) – ხალათი ან სახლის კაბა სტუდენტურ ჲარგონზე.

Altes Museum (ძველი მუზეუმი) – შენობა ბერლინში «მუზეუმების კუნძულზე» (Museumsinsel), აშენებული 1825—1830 წწ. არქიტექტორ კ. ფ. შინკელის პროექტით და აღდგენილი 1966 წ.; მასში განთავსებულია პროვინიული გალერეა.

Altes Rathaus («აღტეს რატჰაუსი») – ძველი რატჰაუსი, ქ. ლაფფიგის ხუროთმოძღვრების ძეგლი.

Altes Residenztheater («აღტეს რეზიდენცთეატერ») – თეატრი მუხენში სხვადასხვაგვარი რეპერტუარით; მასში იმართება კამერული მუსიკის კონცერტები.

Altmark (ალტმარკი) – გეოგრაფიული წერტილი საქსონია—ანჰალტის მხარეში.

Altstadt (ალტშტადტი) – ქალაქის ძველი ნაწილის სახელწოდება.

Altstadthofbühne («აღტშტადტჰოფბუენე») – თეატრი ნურნბერგში სხვადასხვაგვარი პროგრამებით: კაბარე და კომედია, პანტომიმა და როკ მუსიკის კონცერტები.

Ami m («ამი») – ამერიკელების ხუმრობით—უპატივცემულო სახელწოდება მეორე მსოფლიო ომის და მას შემდეგ პერიოდში.

Amiga-Platte (ფირფიტა «ამიგა») – სერიიდან «საესტრადო მუსიკა» ყოფილ ბლრში.

Ammersee (ამერის ტბა) – ტბა ბავარიამი.

Amrum (ამრუმი) – კუნძული ბერმანიაში, ერთერთი ჩრდილო—შრიბული კუნძულებიდან.

Amt Blank (ბლანკის უწყება) – 1950 წ.-ან ამზადებდა ბუნდესვერის შექმნას ბლრ; 1955 წ. გარდაიქმნა მსაჯულების სამინისტროდ; ატარებდა მისი ხელმძღვანელის, ბუნდესტაგის დეპუტატის ტ. ბლანკის სახელს.

Amtsgehilfe (ამტსგეჰილფე) – დაბალჩინოსნების ერთერთი კატეგორია ბერმანიაში.

Amtsgericht – დაბალი ინსტანციის ადმინისტრაციული სასამართლო.

Amtsmeister m (ამტსმაისტერი) – დაბალჩინოსნების ერთერთი კატეგორია ბერმანიაში.

Andachtsbild (ანდახტსბილდი) – სახარების საუკეთესო შექმნილი სურათი ან ქანდაკება, რომელიც ჰქმნის სამლოცველო განწყობას.

Andreasfest (წმინდა ანდრეასის დღესასწაული) – რელიგიური და სახალხო დღესასწაული; კართოფლის მოსავლის აღების ბოლო დღე (30 ნოემბერი).

Ansbach 09 SpVgg («ანსბახ 09 სპუგგ») – საფერბურთო კლუბი; დაარსებულია 1909 წ.

Antikensammlungen (ანტიკური კოლექციები მუხენში) – ბერძნული ლარნაკები, ანტიკური ქანდაკება, ოქროს სამკაულები, მინა, ეგრესების ხელოვნება.

Anhalt (ანჰალტი) – 1. ადგილის ისტორიული სახელწოდება საქსონია—ანჰალტის მხარეში; 2. ფედერალურ მხარე საქსონია—ანჰალტის ნაწილი.

Anhalter: per Anhalter reisen («ხელის აწევა») – მგზავრობა თანმიმავალი მანქანით; ასოციაციით უკავშირდება ბერლინის ყოფილი ანჰალტის სადგურის სახელწოდებას.

Antifaschistischer Schutzwall (ანტიფაშისტური დამცველი ჯებირი) – 1961 წლის 13 აგვისტოს ღასავლეთ ბერლინსა და ყოფილ ბლრ დედაქალაქს შორის აგებული ბეგონის კედლის პროპაგანდისტული სახელწოდება; ყოფდა ქალაქს ორ ნაწილად; დაეცა 1989 წ. შემოდგომაზე.

Antifaschulen (ანტიფაშისტური სკოლები) – გერმანელი ოფიცრების და ჯარისკაცების ხელახალი აღზრდის პოლიტიკური სკოლები სამხედრო ტყვეების საბჭოთა ბანაკებში, შექმნილი მე—2 მსოფლიო ომის და ომის შემდგომ პერიოდში.

ANUGA (ანუგა) – *ab. Allgemeine Nahrungs- und Genussmittelausstellung.*

Apfelhexe – გახეხილი ვაშლი ათქვეფილი ნაღებით.

Apolda (აპოლდა) – ქალაქი ტურინგიის მხარეში; 26 000 მაცხოვრებელი; ცნობილია ნაქსოვი ნაწარმის წარმოებით და აგრეთვე მარების სარეწით, რისთვისაც მიიღო სახელწოდება «Glockenstadt Apolda».

Apotheke – აფთიაქი.

Aral AG («არალ აბ») – ბენზინის და ნავთობპროდუქტების გასაღების კომპანია; დაარსებულია 1924 წ. ქ. ბოხუმში.

Arbeiterjugend («არბაადგერაუგენდ») – ჟურნალი, ბერმანიის სოციალისტური ახალგაზრდობის «შეკარდნების» ბუკდვითი ორგანო.

Arbeiter-Samariter Bund (ASB) (მუშათა სამარიტული კავშირი) – მუშების საქველმოქმედო ორგანიზაცია; სახელწოდება წარმოიშვა ბიბლიური სამარიტელებისგან, რომლებიც გამოირჩეოდნენ დიდი გულმოწყალებით.

Arbeiterwohlfahrt (AWO) (მუშათა საქველმოქმედო სამოგადოება) – მუშების საქველმოქმედო ორგანიზაცია ბერმანიაში, დაარსებული 1918 წ.

Arbeitsamt (შრომის ბირჟა) – სახელმწიფო დაწესებულება, რომელიც ახორციელებს შუამავლობით ოპერაციებს შრომის ბაზარზე.

Arbeitsgemeinschaft der Evangelischen Jugend Deutschlands (ბერმანიის ევანგელიკური ახალგაზრდობის გაერთიანება) – ევანგელიკური ახალგაზრდული ორგანიზაცია, რომელიც შედის ბერმანული ახალგაზრდების ორგანიზაციების ფედერალურ გაერთიანებაში.

Arbeitsgemeinschaft der Großforschungseinrichtungen (AGF) (ბრძელვადიანი მეცნიერული კვლევების გაერთიანება) – ორგანიზაცია, რომელიც უწევს კოორდინაციას 13 მეცნიერული ცენტრის საქმიანობას.

Arbeitsgemeinschaft der Rundfunkanstalten Deutschlands (ARD) (ბერმანიის რადიომაუწყებლობის სტუდიების საშუაო გაერთიანება) – ტელე- და რადიომაუწყებლობის სამხარეო სტუდიების საკოორდინაციო ორგანო; ხშირად უძახიან «ბერმანულ ტელევიზიას» ან «პირველ პროგრამას».

Arbeitsgemeinschaft selbständiger Unternehmer (ASU) (წამოუკიდებელი მეწარმეების გაერთიანება) – თავისთავადი მეწარმეების კავშირი, დაარსებული 1949 წ. ბონში წარმოების და ვაჭრობის ლიბერალიზაციის ხელშესაწყობად; აერთიანებს 5500 წევრს.

Arbeitsgericht (შრომის დავის სასამართლო) – 1. შრომის დავის სასამართლოების განზოგადებული სახელწოდება; 2. შრომის დავის დაბალი ინსტანციის სასამართლო.

ARD (შემოკ. Arbeitsgemeinschaft der öffentlichrechtlichen Rundfunkanstalten Deutschlands) არღ (ბერმანიის საჯარო—უფლებრივი ტელერადიოსადგურების საშუაო გაერთიანება) – პირველი გერმანული ტელევიზია; ბერმანიის ტელევიზიის ერთერთი პროგრამის სახელწოდება; გაერთიანებაში ურთიერთმოქმედებენ სამხარეო სტუდიები; არღ მიიღება ბერმანიის მთელ ტერიტორიაზე.

Arena AufSchalke («არენა აუფშალკე») – ბუნდესლიგის უმაღლესი დივიზიონის გუნდის «შალკე 04» საფეხბურთო სტადიონი.

Arkona (არკონა) – კონცხი კუნძულ რუგენის ჩრდილოეთში.

Arme Ritter («ღარიბი რაინდი») – რძეში ამოვლებული, შემწვარი, შაქრის ფხვნილით და ღარიბინით მოყრილი თეთრი პურის ნაჭრეები.

Armenhaus Sachsens (საქსონიის ღარიბების თავშესაფარი) – ქ. ხემნიცის ხაგოვანი სახელწოდება, რომელშიც აისახა მე—19 ს. საფეიქრო ფაბრიკების მუშების გაჭირვებული მდგომარეობა.

Arminia Bielefeld DSC («არმინია ბილეფელდი ლსკ») – ბუნდესლიგის უმაღლესი დივიზიონის საფეხბურთო კლუბი.

Arminius-Denkmal (არმინიუსის ძეგლი) – აგებულია 1838—1875 წწ. ქ. ლეგმოლდის მახლობლად (ჩრდილოეთ რაინი—შესტფალიის მხარე).

Arnsberg (არნსბერგი) – ქალაქი ჩრდილოეთ რაინი—შესტფალიის მხარეში; 22 ათასი მაცხოვრებელი; კლიმატური კურორტი.

Art-cologne («არტ-კოლონი») – სახვითი ხელოვნების საერთაშორისო გამოფენა ჩრდილოეთ რაინ—შესტფალიის ქალაქ შოლენში.

Artillerietruppe (არტილერიის ნაწილები) – ბუნდესვერის სახმელეთო ჯარების ნაწილები.

ASB — იხ. Arbeiter-Samariter Bund.

Asamkirche (აზამკირხე) – ეკლესია მუნხენში, აშენებული მე–18 ს. პირველ ნახევარში როკოკოს სტილში; ბაროკოს ოსტატების ძეგლი აზამების საჩუქარი ქალაქს; ცნობილია თავისი ფრესკებით.

Aschermittwoch (ფერფლოვანი ოთხშაბათი) – ღიდ მარხვის პირველი კვირის ოთხშაბათი, 40-დღიანი მარხვის დასაწყისი, რომელიც გრძელდება აღდგომამდე.

Aschkuchen – *იხ.* Napfkuchen.

AStA – *იხ.* Allgemeiner Studentenausschuss.

Atlas Delmehorst («ატლას დელმეხორსტი») – საფეხბურთო კლუბი.

Audi («აუდი») – კონცერნი «აუტოუნიონ აბს» მსუბუქი მანქანა.

Audi-Werke AG («აუდი–ვერკე აბს») – საავტომობილო ფირმა, დაარსებული ა. ხორხის მიერ ქ. სვიკაუში 1910 წ. მას შემდეგ, რაც მისმა ძველმა ფირმამ «აუგუსტ ხორხ უნდ ჯ მოტორენვერკე» განიცადა კომერციული წარუმატებლობა; ახალი სახელწოდება Audi ლათინურად ნიშნავს იმასვე, რაც გერმანული Horch, ე. ი. «ისმინე»; 1932 წ. შევიდა კონცერნი «აუტოუნიონ აბს» შემადგენლობაში.

Auerbachs Keller («აუერბახსკელერი») – ძველისძველი ღვინის სარდაფი ლაფიცეში, რომელსაც გადმოცემით ინახულებდნენ შაუსტი და მეფისგოფელი.

Aufbaugymnasium (მოსამზადებელი გიმნაზია) – იძლევა იმ საგნების შესწავლის შესაძლებლობას, რომლებიც არ შედიოდნენ წინა სასწავლო პროგრამაში და რომლების შესწავლა საჭიროა სრული საშუალო განათლების მისაღებად.

Aufbauschule (გედნაშენი სკოლა) – ზოგადსაგანმანათლებლო სკოლა (1964 შლამდე) სახალხო სკოლების მოწაფეების მოსამზადებლად სიმწიფის ადესტაგის გამოცდების ჩასაბარებლად.

Augsburg (აუგსბურგი) – ქალაქი ბავარიაში; დაარსებულია ახ. წ. 14 წ.; 247 ათასი მაცხოვრებელი; მანქანათმშენებლობის, საფეიქრო და ელექტროტექნიკური მრეწველობის ცენტრი.

Augsburger Allgemeine («აუგსბურგერ ალგემეინე») – ყოველდღიური გაზეთი, გამოშვებული ქ. აუგსბურგში გირაჟით 366 ათასი ეგზემპლარი.

August Horch & Co Motoren-werke («აუგუსტ ხორხ უნდ ჯ მოტორენვერკე») – *იხ.* Audi-Werke AG.

August Thyssen-Hütte AG («აუგუსტ ტისენ-ჰუტე აბს») – უმსხვილესი ფოლადსამსხმელი კონცერნი, დაარსებული 1889 წ. ა. ტისენის მიერ ქ. ლუდსბურგში; 1973 წ. შემოიერთა კომპანია «რაიშენგალ აბს», 1977 წლიდან – «Thyssen AG».

Aula Palatina («აულა პალატინა») – იმპერატორ კონსტანტინეს ბაზილიკა, ქ. ტირის ღირსშესანიშნაობა.

Aurich (აურიხი) – ქალაქი ქვემო საქსონიის მხარეში.

Aussiedler (გადმოსახლებული) – ოფიციალური სახელწოდება ეთნიკური გერმანელების, რომლებიც ბრუნდებიან ბერმანიაში ღამოუკიდებელი სახელმწიფოების მსანამეგობრობის ქვეყნებიდან და აღმოსავლეთ მეროპიდან.

Autobahn (ავტობანი) – ჩქაროსნული გზატკეცილი ორმხრივი მრავალრიგიანი უგზაჯვარედინო მოძრაობით.

Automobilwerk Eisenach (AWE) (ამბენახის საავტომობილო ქარხანა) – აშენებულია 1898 წ. ტაურიგის მხარის ქ. ამბენახში. ჟოფილ ბლრ უშვებდა მსუბუქ მანქანებს «მარტბურგი»; 90-ნი წლების დასაწყისში შევიდა «ადამ ოპელ აბს» შემადგენლობაში.

Auto Union AG («აუტო–უნიონ აბს») – საავტომობილო კონცერნი, შექმნილი 1932 წ. ფირმების «აუდი–ვერკე აბს», «მანდერერ–ვერკე», «ხორხ–ვერკე აბს» და «ლკპ–ვერკე აბს» შეერთების შედეგად; უშვებდა მანქანებს «აუდი», «ხორხ», «ლკპ» და სხვ.

Auto Union GmbH («აუტო–უნიონ გმბჰ») – საავტომობილო კომპანია, დაარსებული 1949 წ. ქ. ინგოლშტადტში; 1959 წ. შევიდა კონცერნი «ლამდერ–ბენც აბს» შემადგენლობაში; 1965 წლიდან აქციების საკონტროლო პაკეტი ეკუთვნის «შოლკსვაგენვერკე აბს».

AWO – *იხ.* Arbeiterwohlfahrt.

Axel Springer Verlag AG («ბესელ შპრინგერ შერლაგ აბ») – საგაზეთო—საგამომცემლო კონცერნი, უდიდესი ევროპაში; დაარსებულია 1947 წ. ჰამბურგში ბესელ შპრინგერის მიერ; 1970 წლიდან გარდაიქმნა აქციონერულ საზოგადოებაში.

ჟერმანიის ფედერალური მხარეები					
სახელწოდება	წროშა	ჟერბი	მთავარი ქალაქი	ფართობი კმ²	მოსახლეობა
ჰადენ-შუერტემერგი			შტუტგარტი	35 751	10 149
ჰავერია			მუნხენი	70 554	11 770
ჰერლინი			ჰერლინი	882	3 440
ჰრანდენბურგი			შოტსდამი	29 475	2 543
ჰრემენი			ჰრემენი	404	685
შამბურგი			შამბურგი	755	1 669
შესენი			ჟიხსადენი	21 114	5 951
შვედენბურგი-ჩინა-შომერანია			შვერინი	23 800	1 858
ჟემო სასონია			შანოვერი	47 577	7 584
ხრდილოეთ ტაინი-ჟესტ-ფალია			შდუსელდორფი	34 072	17 722
ტაინლანდ-შფალცი			მაინცი	19 852	3 852
საარლანდი			საარბრუკენი	2 570	1 084
საესონია			შრეზდენი	18 400	4 641
საესონია-ლნ-პალტი			მაგდებურგი	20 440	2 789
შლესვიგ-შოლშტაინი			ჰილი	15 732	2 680
ფერინგია			ჟრფურტი	16 175	2 546

B

Babelsberg (ბაბელსბერგი) – ქ. პოტსდამის რაიონი, სადაც მდებარეობს მსოფლიოში უძველესი და უმსხვილესი კინოსტუდია, რომელიც აგრძელებს უშა—სტუდიის ტრადიციებს; აქვე იყო კინოსტუდია ლეუპ (ზღრ).

Babelsberg 03 e.V. SV («ბაბელსბერგ 03 სპ») – ბერმანიის ჩემპიონატის რეგიონალურ ლიგა «ჩრდილოეთის» საფეხბურთო კლუბი; დაარსებულია 1903 წ.

Backsteingotik (აგურის გოტიკა) – არქიტექტურული სტილი, დამახასიათებელი ჩრდილო —გერმანულ ქალაქებისთვის.

Baden (ბადენი) – 1. ისტორიული ოლქი ბერმანიაში; 2. 1951 წლიდან ბადენ—შაურგემბერგის ნაწილი.

Baden-Baden n (ბადენ—ბადენი) – ბალნეოლოგიური კურორტი შვარცვალდის მთებში (ბადენ—შაურგემბერგის მხარე); 51 ათასი მაცხოვრებელი; ყოველწლიურად გარდება სპორტულ—საცხენოსნო შეჯიბრებები.

Badenweiler (ბადენვაილერი) – ბალნეოკლიმატური კურორტი სამხრეთ შვარცვალდში (ბადენ—შაურგემბერგის მხარე); 3 600 მაცხოვრებელი; შემორჩენილია არქიტექტურული ძეგლები: ჰერცოგის სასახლის ნანგრევები, რაგუმა, ძველრომაული აბანოები.

Baden-Württemberg (ბადენ—შაურგემბერგი) – ბერმანიის ფედერალური მხარე; ფართობი 35 751 კვ. კმ, 10,15 მლნ. მაცხოვრებელი; ადმინისტრაციული ცენტრი შტუტგარტი; თვალწარმტაცი ლანდშაფტები: შვარცვალდი, რაინის, ლენაის, ნეკარის ხეობები; მთიანი ადგილი პამერშტული, ბოდენის ტბა; აქ მდებარეობენ მსოფლიოში ცნობილი ფირმები: ლაიმერ—ბენცი (Daimler-Benz), ბოში (Bosch), პორშე (Porsche), უმსხვილესი სამეცნიერო—კვლევითი ინსტიტუტები: ბერმანული ონკოლოგიური ცენტრი (das Deutsche Krebsforschungszentrum) ჰაიდელბერგში, მაქს პლანკის სახელობის მრავალრიცხოვანი ინსტიტუტები, ბერმანული ლიტერატურული არქივი (das Deutsche Literaturarchiv) მარბახში; უმაღლესი სასამართლო დაწესებულებები: ფედერალური სასამართლო (das Bundesgerichtshof) და ფედერალური კონსტიტუციური სასამართლო (das Bundesverfassungsgericht) კარლსრუეში; უძველესი უნივერსიტეტი ჰაიდელბერგში (დაარსებულია 1386 წ.); «შტუტგარტის ბაღები» და «ბახის საერთაშორისო აკადემია»; აქ გამოდის ქვეყნის წიგნების 40%; ბადენ—შაურგემბერგთან არის დაკავშირებული შ. შილერის, შ. ბელდერლინის, პ. ბაუფის, ბ. პ. შ. ჰეგელის, შ. პ. შელინგის სახელები.

ბადენ-შაურგემბერგის მხარე

ბადენ-შაურგემბერგის ოლქები

ბადენ-შაურგემბერგის დროშა და გერბი

Bad Gottleuba (ბად ბოგლოდბა) – კლიმატური და ბალნეოლოგიური კურორტი, მდებარეობს ლეიპციგის (საქსონია) სამხრეთ—აღმოსავლეთით მდინარე ბოგლოდბას ხეობაში; შემორჩენილია გვიანგოტიკური ეკლესიები ლუკას პრანახის სკოლის მხატვრების მოხატულობით.

Bad Homburg vor der Höhe (ბად ჰომბურგი ფორ დერ ჰოე) – ბალნეოლოგიური კურორტი ჰესენის მხარეში მაინის შრანკფურგიდან ჩრდილოეთით; მდებარეობს ტაუნუსის მთების განშტოებებში ზღვის დონიდან 197 მეტრის სიმაღლეზე; მინერალური წყაროები

ცნობილი იყო ძველ რომაელებისათვის; გურიზმის ცენტრი; განვითარებულია ელექტრონიკა, ლითონდამამუშავებელი დი კვების მრეწველობები; ღირსშესანიშნაობები: ლანდგრაფების სასახლე (17 საუკუნე), ეკლესია სანკგ—მარია (ნეოგოგია, 19 საუკუნე), ყოფილი საკურორტო ღარბაზი (ამჟამად კაზინო), მხარეთმცოდნეობითი მუზეუმი.

Badische Anilin- und Soda-Fabrik AG (BASF) («ბადიშე ანილინ— უნდ სოდაფაბრიკ აბ») – ქიმიური მრეწველობის უმსხვილესი აქციონერული საზოგადოება, შექმნილი 1865 წელს ლუდვიგსჰაფენში; 1925—1945 წლებში კონცერნ «ი. ბ. შარბენინდუსტრი აბ» — ს შემადგენლობაში; ხელმეორედ დაარსდა 1952 წელს.

Baedeker Karl (1801—1859 წწ.) – გერმანელი გამომცემელი, 1827 წ. პოლენცში დააარსა სხვადასხვა სახელმწიფოების გზამკვლევების გამომცემლობა; სიგყვა «ბედეკერი» გახდა გზამკვლევების სახელწოდება, რომლების გამოცემასაც აგრძელებს თანამოსახელე ფირმა ჰამბურგში და შტუტგარტში.

Bandoneon (ბანდონეონი) – ხელის გარმონი დასაკრავი ღილაკებით ორივე მხრიდან; სახელდებულია გერმანელი გამომგონებლის ბ. ბანდის სახელით.

Bap («ბაპი») – გერმანული როკ—ჯგუფი, შექმნილი 1976 წ. პოლფგანგ ნიდეკენის მიერ; 1981 წ. ამ ჯგუფის ფირფიტამ დაიკავა პირველი ადგილი ხიგ—პარადში.

Barbarafeier (წმინდა ბარბარეს ღვთისაღწაული) – მემდაროელების ღვთისაღწაული; აღინიშნება 4 დეკემბერს წმინდა ბარბარეს ღვთის; ეს წმინდანი ითვლება მემდაროელების მფარველად.

Bartholomäus Dom (წმინდა ბართლომეს ტაძარი მაინის შრანკფურტში) – ამ ტაძარში ოქროს ბულის კანონების (1356 წ.) თანახმად ირჩევდნენ და ადგავდნენ გვირგვინს გერმანელ იმპერატორებს (1562—1792 წწ.); წარმოადგენს გოტიკის სტილში შესრულებულ ქვიშაქვის მაღალ კოშკს «ბლორიომა» — ს 12,8 გონიანი ზარით, რომელიც ჩამოისხა 1877 წ. ზრეზდენში.

Bartholomäus-Fest (წმინდა ბართლომეს ღვთისაღწაული) – გლეხების ღვთისაღწაული; აღინიშნება 24 აგვისტოს წმინდა ბართლომეს ღვთის; ეს წმინდანი ითვლება გლეხების მფარველად, განსაკუთრებით მესაქონლეების და მეღვინეების.

თანხილი ჴერმანიის დიდ ქალაქებს შორის											
თანხილი, კმ.	ჴერლინი	ჴონი	ჴილნი	შრეზდენი	მ/ფრანკფურტი	ჴამბურგი	ჴანოვერი	ჴაიპციგი	მუნხენი	სტუტოკი	შტუტგარტი
ჴერლინი	ჩჩ	598	569	205	555	294	282	179	584	223	634
ჴონი	598	ჩჩ	27	575	175	459	324	501	560	634	349
ჴილნი	569	27	ჩჩ	589	189	422	287	515	578	598	376
შრეზდენი	205	575	589	ჩჩ	469	502	364	108	484	444	524
მ/ფრანკფ.	555	175	189	469	ჩჩ	495	352	395	400	670	217
ჴამბურგი	294	459	422	502	495	ჩჩ	154	391	782	184	668
ჴანოვერი	282	324	287	364	352	154	ჩჩ	256	639	329	526
ჴაიპციგი	179	501	515	108	395	391	256	ჩჩ	425	376	465
მუნხენი	584	560	578	484	400	782	639	425	ჩჩ	771	220
სტუტოკი	223	634	598	444	670	184	329	376	771	ჩჩ	815
შტუტგარტი	634	349	376	524	217	668	526	465	220	815	ჩჩ

BASF AG (შეშ. Badische Anilin- & Soda-Fabrik AG—სგან, Ludwigshafen) («ბასშ აბ») («ბადიშე ანილინ— უნდ სოდა—ფაბრიკ აბ», ლუდვიგსჰაფენი) – იბ. Badische Anilin- & Soda-Fabrik AG.

Bastei (ბასტაი) – მთა საქსონიის შვედცარიიაში (ბერმანია);

Bauch von Berlin (ბერლინის მუცელი) – ქალაქის მიწისქვეშა ნაწილი ალექსანდერპლატცის ქვეშ.

Bauern-Theater («ბაუერნ—თეატერ» ბარმიშ—პარტენკირხენში) – სახალხო თეატრი, რომელშიც იდგმება პიესები გლეხებზე ბავარიულ დიალექტზე.

Bauernfrüstück – გლეხური საუზმე: ღორის ქონზე შემწვარი კარგოფილი, მოსხმული კვერცხით.

Bauhaus (ბაუჰაუსი) – არქიტექტურული მიმართულება, რომელიც ჩამოყალიბდა მშენებლობის და მხატვრული აგების უმაღლეს სკოლაში, და რომელიც ხელს უწყობს ფუნქციონალიზმის განვითარებას; მისი გამოჩენილი წარმომადგენლები არიან პ. ბროპიუსი და ლ. მის ვან დერ როე.

Bauhaus-Archiv («ბაუჰაუს არქივი») – ხელოვნების მუზეუმი ლესაუში.

Bauknecht GmbH («ბაუკნეხტ გმბჰ») – ფირმა შტუტგარტში, რომელიც აწარმოებს საყოფაცხოვრებო დანიშნულების ხელსაწყოებს.; სახელდება დამაარსებლის გვარიდან.

BAUMA («ბაუმა») (*შემოკ. Baumaschinenausstellung*-დან) – სამშენებლო მანქანების და სამშენებლო ტექნიკის საერთაშორისო ბაზრობა მუენხენში.

Baumblütenfest – ხეილის ყვავილობის ყოველწლიური ტრადიციული ღვთაებადგენილი; აღინიშნება მაისში ქ. პერლერში.

Baumkuchen – ფხვიერი ტორტი მრგვალი კოშკის სახით.

Bausparen – საბინაო მშენებლობის სახსრების დაგროვება.

Bautzen (ბაუტცენი) – ზემო (მთიანი) ლაუზიციის (საქსონიის მხარე) მთავარი ქალაქი; მდებარეობს მდინარე შპრევეზე; 45 ათასი მაცხოვრებელი; განვითარებულია ლითონდაამუშავება, ვაგონმშენებლობა, ქაღალდის მრეწველობა.

ჟერმანიის პერიოდული გამოცემების ტირაჟები	
ყოველდღიური გაზეთები	
Bild (Hamburg)	4 404 900
Westdeutsche Allgemeine (Essen)	1 205 600
Hannoversche Allgemeine (Hannover)	554 600
Sächsische Zeitung (Dresden)	447 100
Süddeutsche Zeitung (München)	404 700
Rheinische Post (Düsseldorf)	396 300
Frankfurter Allgemeine (Frankfurt)	394 800
Augsburger Allgemeine (Augsburg)	366 000
Südwestpresse (Ulm)	363 100
BZ. (Berlin)	324 500
Hessische/Niedersächsische Allgemeine (Kassel)	323 700
Kölner Stadtanzeiger (Köln)	287 600
Berliner Zeitung (Berlin)	258 100
Rheinpfalz (Ludwigshafen)	246 000
Märkische Allgemeine (Potsdam)	241 800
Westdeutsche Zeitung (Düsseldorf)	241 500
Braunschweiger Zeitung (Braunschweig)	223 700
Ostsee-Zeitung (Rostock)	223 000
Ruhr-Nachrichten (Dortmund)	222 000
Die Welt (Bonn)	220 300
Lausitzer Rundschau (Cottbus)	211 600
Frankfurter Rundschau (Frankfurt)	189 700
Berliner Morgenpost (Berlin)	180 200
Die Tageszeitung (Berlin)	61 700
ყოველკვირეული გაზეთები	
Bild am Sonntag (Hamburg)	2 649 900
Die Zeit (Hamburg)	493 300
Welt am Sonntag	423 400
Bayernkurier (München)	153 600
Rheinischer Merkur (Bonn)	110 900
Deutsches Allg. Sonntagsblatt (Hamburg)	90 700
ჟურნალები	
Der Spiegel (Hamburg)	1 073 100
Focus (München)	477 900

Bavaria mit Ruhmeshalle (ბავარია პანთეონით) – ქალის ბრინჯაოს ქანდაკება, ბავარიის განსახიერება; ქალაქ მუენხენის სიმბოლო; ჩამოსხმულია ფ. მილერის მიერ შეანგჰალერის მოდელის მიხედვით და დადგმულია 1850 წ.; სიმაღლე 30 მ.; 1853 წ. ძეგლის გვერდით შეიქმნა პანთეონი, სადაც გამოფენილია ბავარიის გამოჩენილი მოღვაწეების ბუსტები.

Bayer AG («ბააერ აბ») – ქიმიური კომპანია, დაარსებული 1863 წ. ლევერკუზენში; 1952 წლამდე შედიოდა ქიმიურ კონცერნ «ი. ბ. შარბენინდუსგრი» —ში.

Bayer 04 Leverkusen TSV («ბააერ 04 ლევერკუზენ ტსშ») – ბუნდესლიგის უმაღლესი დივიზიონის საფეხბურთო კლუბი; დაარსებულია 1904 წ.

Bayer 05 Uerdingen FC («ბააერ 05 ურდინგენ შპ») – ბერმანიის ჩემპიონატის რეგიონალურ ლიგა «ჩრდილოეთის» საფეხბურთო კლუბი; დაარსებულია 1905 წ.

Bayerische Motorenwerke – იხ. BMW.

Bayerische Alpen (ბავარიის ალპები) – ჩრდილოეთის პირიანი ალპების ნაწილი ბერმანიის ტერიტორიაზე.

Bayerische Staatsbibliothek in München (ბავარიის სახელმწიფო ბიბლიოთეკა მუნხენში) – დაარსებულია 1558 წ.; ევროპაში ერთერთი უმსხვილესი ბიბლიოთეკა; ითვლის 6 მილიონ გომს.

Bayerische Staatsoper (ბავარიის სახელმწიფო ოპერა) – მსოფლიოს ერთერთი საუკეთესო საოპერო თეატრი; 1997 წლიდან მასში ტარდება ყოველწლიური საოპერო ფესტივალი.

Bayerischer Maximiliansorden für Wissenschaft und Kunst (ბავარიის მაქსიმილიანეს ორდენი მეცნიერებისათვის და ხელოვნებისათვის) – ბავარიის მხარის სახელმწიფო ჯილდო, დაარსებული 1980 წ.

Bayerischer Verdienstorden (ბავარიის ღამსახურების ორდენი) – ბავარიის უმაღლესი სახელმწიფო ჯილდო, დაარსებული 1957 წ.

Bayerischer Wald (ბავარიის ტყე) – მთები ბავარიის მხარეში; ეროვნული პარკი.

Bayerisches Armeemuseum (ბავარიის სამხედრო მუზეუმი) – განლაგებულია ჰერცოგის 15 ს. სასახლეში; წარმოდგენილია სამხედრო ისტორიის ობიექტები გვიანდელ შუასაუკუნეებიდან ჩვენს დრომდე.

Bayerisches Meer («ბავარიის ზღვა») – გზა კიშინგს ხაგოვანი სახელწოდება.

Bayerisches Nationalmuseum (ბავარიის ეროვნული მუზეუმი) – შექმნილია 1855 წ. მაქსიმილიან II-ის მიერ, რომელმაც მიუძღვნა იგი ბავარიის კულტურას და ხალხურ ხელოვნებას.

Bayern (ბავარია) – ბერმანიის უდიდესი ფედერალური მხარე, ფართობი 70 554 კვ. კმ., მოსახლეობა 11,77 მლნ., ადმინისტრაციული ცენტრი მუნხენი; მის ტერიტორიაზე მდებარეობენ ალპები ყველაზე მაღალ მწვერვალთა სერიაში (2962 მ.), მთები ბავარიის ტყე, მდინარეები ლენაი, მაინი შენაკადებით, თვალწარმტაცია ტბებით; მრეწველობა: ელექტროტექნიკური, ავტომშენებლობა, ნავთობგადამუშავება, მინის ქარხნები და ფაიფურის საწარმოები, მეღვინეობა, გრაფიკული დარგი – ლუდის ხდა; მეცნიერულ—კვლევითი ინსტიტუტები (მ. შ. მაქს პლანკის სახელობის პლაზმის ფიზიკის ინსტიტუტი), უნივერსიტეტები, მრავალრიცხოვანი მუზეუმები (ბავარიის ეროვნული მუზეუმი, ძველი და ახალი პინაკოთეკები და სხვ.), თეატრები, მონასტრები და ეკლესიები.

ბავარიის
მხარე

ბავარიის
ოლქები

ბავარიის
დროშა და გერბი

Bayern (ბავარები / ბავარიელები) – 1. გერმანელთა გომი; 2. ბავარიის მკვიდრნი.

Bayern München FC («ბაერნ მუნხენ შკ») – ბუნდესლიგის უმაღლესი დივიზიონის საფეხბურთო კლუბი; ბერმანიის მრავალგზის ჩემპიონი და ჩემპიონთა ლიგის გამარჯვებული.

Bayernkurier («ბაერნკურიერი») – ყოველდღიური გაზეთი, გამომაგალი მუნხენში გირაჟით 153 600 ეგზემპლარად; ქსკ–ის ორგანო.

Bayreuth (ბაეროფი) – ქალაქი ბავარიაში, რიხარდ შაგნერის სამშობლო; 1876 წლიდან ქალაქში გარდება მსოფლიო მნიშვნელობის საოპერო ფესტივალი.

Bayreuther Festspiele (ბაეროფის ფესტივალი) – მსოფლიოში უდიდესი საოპერო ფესტივალი ქ. ბაეროფში (ბავარია); შენობა, რომელშიც 1876 წლიდან გარდება ფესტივალი, აშენებულია რიხარდ შაგნერის პროექტით; ფესტივალის რეპერტუარშია მისი ათი მთავარი ოპერა.

Bayrischkraut (კომბოსტო ბავარიულად) – მოშუშული კომბოსტო ღორის ქონით, შაქრით და ძმრით.

BDA (ბდა) – *ob.* Bundesvereinigung der Deutschen Arbeitgeberverbände.

BDI (ბდი) – *ob.* Bundesverband der Deutschen Industrie.

BdV – *ob.* Bund der Vertriebenen.

Beamter (ჩინოსანი) – მოსამსახურე, რომლის დათხოვა სამსახურიდან დაუშვებელია და რომელსაც აქვს უფლება პენსიაზე.

Beethoven-Denkmal (ბეთოვენის ძეგლი) – უდიდესი გერმანელი კომპოზიტორის ლ. ვ. ბეთოვენის (1770—1827 წწ.) ძეგლი ბონში; მის ზეპირკველში ამოქოლილია მე—9 სიმფონიის და საზეიმო მესის პარტიტურები.

Beethoven-Halle (ბეთოვენჰალე) – საფესტივალო დარბაზი ბონში; შენობის წინ დადგმულია ბეთოვენის ძეგლი, შესრულებული პლაუს პამერიხის მიერ (1986 წ.).

Beethovenhaus (ბეთოვენის სახლ—შეგუემი) – აქ ინახება ბეთოვენის პარტიტურები, მისი პორტრეტები, და აგრეთვე სასმენი მილაკების კოლექცია, რომელიც მოაგონებს კომპოზიტორის გრაგელას (სიყრუეს).

ქალაქების მოსახლეობა	
ჟერლინი	3 289 500
შამბურგი	1 688 300
შფუნხენი	1 161 100
ჰილნი	966 800
შაინის შრანგფურტი	645 500
შენი	589 900
შორტმუნდი	588 300
შტუტგარტი	575 400
შფუსელდორფი	568 300
ჟრემენი	528 200
შფუსბურგი	517 700
შანოვერი	516 800

Beigeordneter (აღმინისტრაციული კომიტეტის წევრი) – აღმასრულებელი ორგანოს წევრი რაიონული დაქვემდებარების ქალაქებში და თემებში.

Bekanntnisschule (კონფესიული სკოლა) – ზოგადსაგანმანათლებლო სკოლა ერთმორწმუნე ბავშვებისათვის.

Bellevue (ბელვეუ) – სასახლე ბერლინში; ბერმანიის ფედერალური პრეზიდენტის რეზიდენცია.

Benz Carl Friedrich (ბენცი კარლ შრიდრიხი) (1844—1929 წწ.) – გერმანელი ინჟინერი და მაწერმე.

Benz & Cie AG («ბენც უნდ & აბ») – საავტომობილო კომპანია; დაარსებულია 1883 წ. ინჟინერ კ. შ. ბენცის მიერ; 1926 წ. შეუერთდა «დაამლერ—ბენც აბ» —ს.

Berchtesgadener Land *n* (ბერხტესგადენერ ლანდ) – მთის ქვაბული თვალწარმგაცი გბით პაონიგბეე ბავარიამში.

Bereitschaftspolizei (მორიგე პოლიცია) – მის ამოცანაში შედის ახალი საპოლიციო კადრების მომზადებაზე ზრუნვა, დაცვითი და სისხლის სამართლის პოლიციებისათვის დახმარების გაწევა დიდი სპორტული ღონისძიებების, ოფიციალური ვიზიტების, გამოფენების, დემონსტრაციების ჩატარების დროს, და აგრეთვე კატასტროფების შემთხვევაში.

Bergen-Belsen (ბერგენ—ბელზენი) – ყოფილი ნაცისტური საკონცენტრაციო ბანაკი ქ. სელეს მახლობლად ქვემო საქსონიაში, შექმნილი 1940 წ.; 50 000 მსხვერპლი.

Bergisches Land (ბერგიშეს ლანდ) – მთიანი ადგილი ქ. პაოლის ადმოსავლეთით.

Berlin (ბერლინი) – ბერმანიის დედაქალაქი და ამავე დროს ფედერალური მხარე; ქვეყნის უდიდესი ქალაქი; ფართობი 882 კვ. კმ., მოსახლეობა 3,44 მილიონი ადამიანი; მდებარეობს მდინარე შპრეეს შესართავთან ადგილას მდინარე ხაფელთან სანაოსნო არხებზე, რომლებიც აერთებენ ბერლინს მდინარეებ პლასთან და ოდერთან; უდიდესი სამრეწველო, კულტურული და მეცნიერული ცენტრი; ნაცისტური ბერმანიის მე—2 მსოფლიო ომში დამარცხების შემდეგ ბერლინის ტერიტორია იყო გაყოფილი სსრკ, აშშ, ლიდი ბრიტანეთის და საფრანგეთის სექტორებად; ბერმანიის აღმოსავლეთ ნაწილში 1949 წ. 7 ოქტომბერს გამოცხადდა ბერმანიის ლემოკრატიული რესპუბლიკა დედაქალაქით ბერლინში (საბჭოთა სექტორი); 1961 წ. იქნა აღმართული ბერლინის კედელი (Berliner Mauer); ბლრ და ბშრ გაერთიანების შემდეგ 1990 წ. 3 ოქტომბერს ფედერალური დედაქალაქის სტატუსი ბონიდან გადაინაცვლა ბერლინში; ბერლინი პრემიერდენგის და ფედერალური ხელისუფლების ადგილსამყოფელოა; აქ მდებარეობენ: უნივერსიტეტები (Humboldt-Universität, Freie Universität, Technische Universität), 30 თეატრი (Deutsche Oper, Deutsche Staatsoper Unter den Linden, Komische Oper, Berliner Ensemble), 70 მუზეუმი, მრავალრიცხოვანი გელერეები, ზოოპარკები, 13—15 სს. გოტიკური ეკლესიები და ბაროკოს სტილის 17—19 სს. კლასიკური ანსამბლები; ღირსშესანიშნაობებს შორის არის ბერლინის გაძარი, ბრანდენბურგის ჭიშკარი (Brandenburger Tor), წმ. ნიკოლოზის ეკლესია, შადრევანი «ნეპტუნი», «მუზეუმების კუნძული» (Museumsinsel) ი პერგამონს მუზეუმი (Pergamon-Museum), Altes-Museum, Berliner Kunstgewerbemuseum, Bode-Museum, Deutsches Theater, Friedrichshain, Friedrichstadt-palast.

ქალაქი-მხარე
ბერლინი

ბერლინის
დროშა

ბერლინის
გერბი

Berlinale («ბერლინალე») – ყოველწლიური (1950 წლიდან) საერთაშორისო კინოფესტივალი ბერლინში; მთავარი პრიზი – «ბერლინის ოქროს დათვი».

Berliner Ecke («ბერლინული კუთხე») – ძველებური არქიტექტორული ელემენტი, რომელიც მე—19 ს. იხმარებოდა ბერლინში საცხოვრებელი სახლების მშენებლობის დროს; ეს არის ორი ქუჩის გზაჯვარედინზე მდგარი შენობის მოჭრილი კუთხე; კუთხე მორთულია აივნებით, ლოჯიებით და ა. შ.

Berliner Ensemble («ბერლინერ ანსამბლი») – დრამატული თეატრი; დაარსებულია 1949 წ. ბერლინში ბერტოლდ ბრეხტის და ე. შაფგელის მიერ როგორც ანტიანტისტური და

ანტიმილიტარისტული მიმართულების თეატრი; ბერმანიის ერთერთი წამყვანი დოკუმენტური თეატრი.

Berliner Karpfen (ბერლინური კობრი) – ჩურთვილი კობრი; ჩვეულებრივ ჭამენ საახალწლო ღამეს.

Berliner Kunstgewerbemuseum (ბერლინის ღართული ხელოვნების მუზეუმი) – შენობა აშენებულია 1985 წ. რ. ბუგბროდის პროექტით; მასში გამოფენილია ოქროს ნივთები, ქსოვილები, სურათები, მინა, ავეჯი (აღრეულ შუასაუკუნეებიდან ჩვენ დრომდე); სუფრის ვერცხლის სერვიზი ბერლინური საქალაქო სასახლიდან და პელფების (11 ს. ბავარული სათავადო გვარი) სახელგანთქმული განძი.

Berliner Mauer (ბერლინის კედელი) – გადამღობი ნაგებობების სისტემა ბლრ და ღასავლეთ ბერლინს შორის საერთო განფენილობით 162 კმ.; აგებულია ბლრ მოსახლეობის ღასავლეთში მასიური გაღენის აღკვეთის მიზნით; ბლრ პოლიტიკური ცვლილებების შედეგად 1990 წ. კედელი დაშალეს; კედლის ნარჩენები შენარჩუნებულია როგორც ძეგლი.

Berliner Morgenpost («ბერლინერ მორგენპოსტი») – ბერლინში 180 ათასიანი გირაჟით გამომავალი ყოველღღიური გაზეთი.

Berliner Ofen – კაფელის ღიღი ღუმელი თავთავიანი ბადეს გარეშე, რომლის კარები იხრახნება და ღუმელი ღიღი ხანს ინარჩუნებს სითბოს.

Berliner Pfannkuchen (ბერლინური ფუნთუშები) – ფუნთუშები სხვაღასხვა გვარი ხილის საჩურთით; მათ ჩვეულებრივ ჭამენ წინასახალწლო ღამეს; ერთ—ერთი ფუნთუში ივსება მღოგვით.

Berliner Ring (ბერლინის რგოლი) – რგოლისებრი გზა ბერლინის გარშემო.

Berliner Schnauze (ბერლინური ღიაღექტი) – პოგსღამის, ოღერის შრანკფურგის, პოგბუსის, ნაწილობრივ შევრინის და ნოაბრანღენბურგის ოღქების ენა.

Berliner Volksbühne (ბერლინის სახალხო თეატრი) – ერთ—ერთი უძველესი ბერლინში; ღაარსებულია 1915 წ.; 20—ან წლებში მასში თამაშობღენ ისეთი ცნობიღი მსახიობები, როგორც მ. რაღხარღგი და მ. პისკატორი.

Berliner Weiße – ბერლინური ნათელი ღუღი.

Berliner Weiße mit Schuß (ბერლინური ნათელი) – ღუღი ჟოღოს სიროფის ღამაგებით.

Berliner Zeitung («ბერლინერ სააღუნგი») – ბერლინში 258 ათასიანი გირაჟით გამომავალი ყოველღღიური გაზეთი.

Berliner Zimmer *n* (ბერლინური ოთახი) – კუთხის გასავლელი ოთახი ერთი გვერღითი ფანჯრით; ესეთი ოთახები იყო ღამახასიათებელი მე—19 ს. მე—2 ნახევრის ბერლინის გაშენებისთვის; ზოგი ასეთი ოთახი შემორჩენიღია ბერლინის ძველ სახლებში.

Berlin-Krise (ბერლინის კრიზისი) – სიგუაცია, რომელიც წარმოიშვა საბჭოთა სამხედრო აღმინისგრაციის მიერ 1948 წ. ივლის—1949 წ. მაისში ჩაგარებულ ღონისღიებების შედეგად; ღასავლურ საოკუპაციო ზონებს და ღასავლეთ ბერლინს შორის გაღამიღვის კონგროღის გაღღიერებამ მიიყვანა ბერლინის ღასავლური სექტორების სახმელეთო ბლოკაღამღე.

Berlin (West) (ღასავლეთი ბერლინი) – *იხ.* Westberlin.

Berolina (ბეროლინა) – ქალაქ ბერლინის ღათინიზირებული სახელწოღება.

Bertelsmann AG («ბერგელსმან აბ») – მსოფლიოში ყველაზე ღიღი საგამოძეშლო კონცერნი; ღაარსებულია 1935 წ. პ. ბერგელსმანის მიერ; გამომძეშლობის ცენტრი მღებარეობს ქ. ბჟუგერსლოში; 1950—1980 წწ. გააერთიანა 100—ზე მეტი პოლიგრაფიული ფირმა ქვეყანაში და საზღვარ გარეთ; უშვებს მხაგვრულ, მეცნიერულ, საცნობარო, სასწავლო და სხვა ღიგერაგურას.

Bertelsmann Jugendbuchverlag («ბერგელსმან ჟუგენდ ფერლაგი») – *იხ.* Bertelsmann AG.

Bertelsmann-Konzern *m* (ბერგელსმანის კონცერნი) – *იხ.* Bertelsmann AG.

Bertelsmann Kunstverlag («ბერგელსმან კუნსტფერლაგი») – *იხ.* Bertelsmann AG.

Bertelsmann Lexikon-Verlag («ბერტელსმან ლექსიკონფერლაგი») — *იხ.* Bertelsmann AG.

Bertelsmann Sachbuchverlag («ბერტელსმან ზახბუხფერლაგი») — *იხ.* Bertelsmann AG.

Bertelsmann Verlag («ბერტელსმან ფერლაგი») — *იხ.* Bertelsmann AG.

Berufsschule (პროფესიული სასწავლებელი) — ამზადებს კვალიფიცირებულ მუშებს და მოსამსახურეებს; სწავლის ვადა სამ წლამდე.

Berufsaufbauschule — საღამოს პროფესიული სკოლა, რომელშიც ხორციელდება სხვადავსხვა პროფილის კვალიფიცირებული მუშების დაჩქარებული მომზადება.

Berufsverbote (აკრძალვა პროფესიებზე) — სამსახურეობრივ—სამართლებრივი წესდების შეცვლის კანონის არაოფიციალური სახელწოდება.

Besatzungsstatut (საოკუპაციო სტატუტი) — ხელმოწერილია აშშ, ლიდი ბრიტანეთის, საფრანგეთის შმაღლესი კომისრების და ბზრ კანცლერის კ. პდენაუერის მიერ; ძალაში შევიდა 1949 წ. 21 სექტემბერს; ბევრ საკითხში ზღუდავდა ბზრ სუვერენიტეტს; დაკარგა ძალა «ბზრ და სამ სახელმწიფოს შორის ურთიერთობის ხელშეკრულების» დადების შემდეგ.

Bescherung — საჩუქრების ჩუქება შობის დღესასწაულზე.

Bevin-Plan (ბევის გეგმა) — ითვალისწინებდა ბიზონიების შექმნას და ბერმანიის დაჩქარებულ განხეთქილებას (სახელდებულია ინგლისელ საგარეო საქმეთა მინისტრის სახელით).

BfV — *იხ.* Bundesamt für Verfassungsschutz.

BGS — *იხ.* Bundesgrenzschutz.

Bibliographisches Institut AG («ბიბლიოგრაფიული ინსტიტუტი აბ») — საცნობარო ლიტერატურის გამომცემლობა, დაარსებული 1953 წ. ქ. მანჰაიმში.

Bielefelder Appell (ბილეფელდის მოწოდება) — ბერმანული პროფკავშირების გაერთიანების 1979 წ. დეკემბრის მოწოდება ბზრ ტერიტორიაზე ამერიკული ფრთოსანი რაკეტების და საშუალო სიშორის რაკეტების განლაგების წინააღმდეგ ნაბო—ს საბჭოს გადაწყვეტილების შესაბამისად.

Bienenstich (ბინენშტიხი) — ღვებელი, რომლის ქერქი შესდგება გახეხილ ნუშისგან, კარაქისგან, თაფლისგან და შაქრისგან.

Bierdeckel — *იხ.* Bieruntersatz.

Bierschnauzer (რიზენშნაუცერი, ლუდის შნაუცერი) — რიზენშნაუცერის ხუმრობითი სახელწოდება, რომელიც იყო ძალიან პოპულარული მუხნხენელ ლუდის მხდელებში მე—20 ს. დასაწყისში.

Bieruntersatz (ლუდის ქვესადგამი) — მრგვალი ან სხვა ფორმის მუყაოს ქვესადგამი ლუდის სირჩის ქვეშ.

Bierzeit (ლუდის დრო) — სადილსა და ვახშამს შუა დროის სახელწოდება მუხნხენში, როდესაც მსუბუქ საჭმელთან ერთად სვამენ ლუდს.

Bild («ბილდი») — ჰამბურგში ბესელ შპრინგერის კონცერნში გამომავალი ყოველდღიური გაზეთი; გირაჟი 4,7 მლნ. ეგზემპლარი.

Bild am Sonntag (BamS) («ბილდ ამ მონტაგი») — ჰამბურგში გამომავალი კვირის ილუსტრირებული გაზეთი; დაარსებულია 1956 წ.; გირაჟი 2,6 მლნ. ეგზემპლარი.

Bildstock (ბილდშტოკი / მოსახსენებელი) — სამახსოვრო ნიშანი წმინდანის გამოსახულებით უბედური შემთხვევის ადგილზე; ხშირია სამხრეთ ბერმანიაში და პესტრიაში.

Binger Loch (ბინგენის ხვრელი, ბინგენის ორმო) — ადგილი, სადაც რაფი იკაფავს გზას კლდეში მდინარის ხეობის შავიწროებულ ნაკვეთზე.

Bio-Bauer (ბიო—გლეხი) — სოფლის მეურნეობის მუშაკი, რომელიც არ იყენებს ქიმიურ სასუქს და მცენარეების დაცვის ქიმიურ საშუალებებს.

Bio-Produkt (ბიო—სურსათი) — სოფლის მეურნეობის ნაწარმი, მოყვანილი ქიმიკატების გამოუყენებლად.

Bischof

Конец ознакомительного фрагмента.

Текст предоставлен ООО «ЛитРес».

Прочитайте эту книгу целиком, [купив полную легальную версию](#) на ЛитРес.

Безопасно оплатить книгу можно банковской картой Visa, MasterCard, Maestro, со счета мобильного телефона, с платежного терминала, в салоне МТС или Связной, через PayPal, WebMoney, Яндекс.Деньги, QIWI Кошелек, бонусными картами или другим удобным Вам способом.